

ŠTO POVEZUJE INVALIDITET, LJUDSKA PRAVA I CILJEVE ODRŽIVOG RAZVOJA

Marica Mirić

Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske - SOIH

KONVENCIJA O PRAVIMA OSOBA S INVALIDITETOM

- Najznačajniji milenijski dokument kojim se garantiraju ljudska prava osobama s invaliditetom
- Predstavlja odmak od medicinskog modela invaliditeta i promiče socijalni model i model ljudskih prava

ODBOR UN ZA LJUDSKA PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM

- Prati primjenu Konvencije kroz izvještaje država i alternativne izvještaje organizacija osoba s invaliditetom i ostalih organizacija civilnoga društva
- U RH snažan poticaj promicanju KPOSI i ljudskih prava osoba s invaliditetom daje i Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom
- RH je podnijela Inicijalni izvještaj 2014. a SOIH s koalicijom udruga u Ured POSI po dva Alternativna izvještaja (2014. i 2020. godine) i godine 2015. RH je dobila Zaključne preporuke Odbora, a 2020. Listu pitanja Odbora.
- Na oba dokumenta RH mora odgovoriti do rujna 2021.

8. Milenijskih ciljeva do 2015.

1 Iskorijeniti ekstremno siromaštvo i glad	5 Poboljšati zdravlje majki
2 Postići univerzalno osnovno obrazovanje	6 Boriti se protiv HIV/AIDS-a, malarije i drugih bolesti
3 Promovirati ravnopravnost spolova i osnažiti žene	7 Osigurati održivost okoliša
4 Smanjiti stopu smrtnosti djece	8 Razviti globalno partnerstvo za razvoj

Izvor: <http://www.hr.undp.org/content/croatia/hr/home/mdgoverview/>

CILJEVI ODRŽIVOG RAZVOJA

- Nakon što se uočilo da Milenijski ciljevi do 2015. nisu uključivali osobe s invaliditetom
- Stoga je uspješna kampanja dovela do UN Ciljeva održivog razvoja tzv. Agende 2030.
- Za provedbu ciljeva od iznimne je važnosti prikupljanje podataka o osobama s invaliditetom , što nije lagan posao i traži se da se podatci razvrstavaju prema invaliditetu pomoću liste pitanja Washingtonske grupe, također se preporučuje nacionalnim statističkim uredima da u svoje ankete uključe pitanja o invaliditetu
- U RH taj posao obavlja Hrvatski zavod za javno zdravstvo vođenjem Registra osoba s invaliditetom

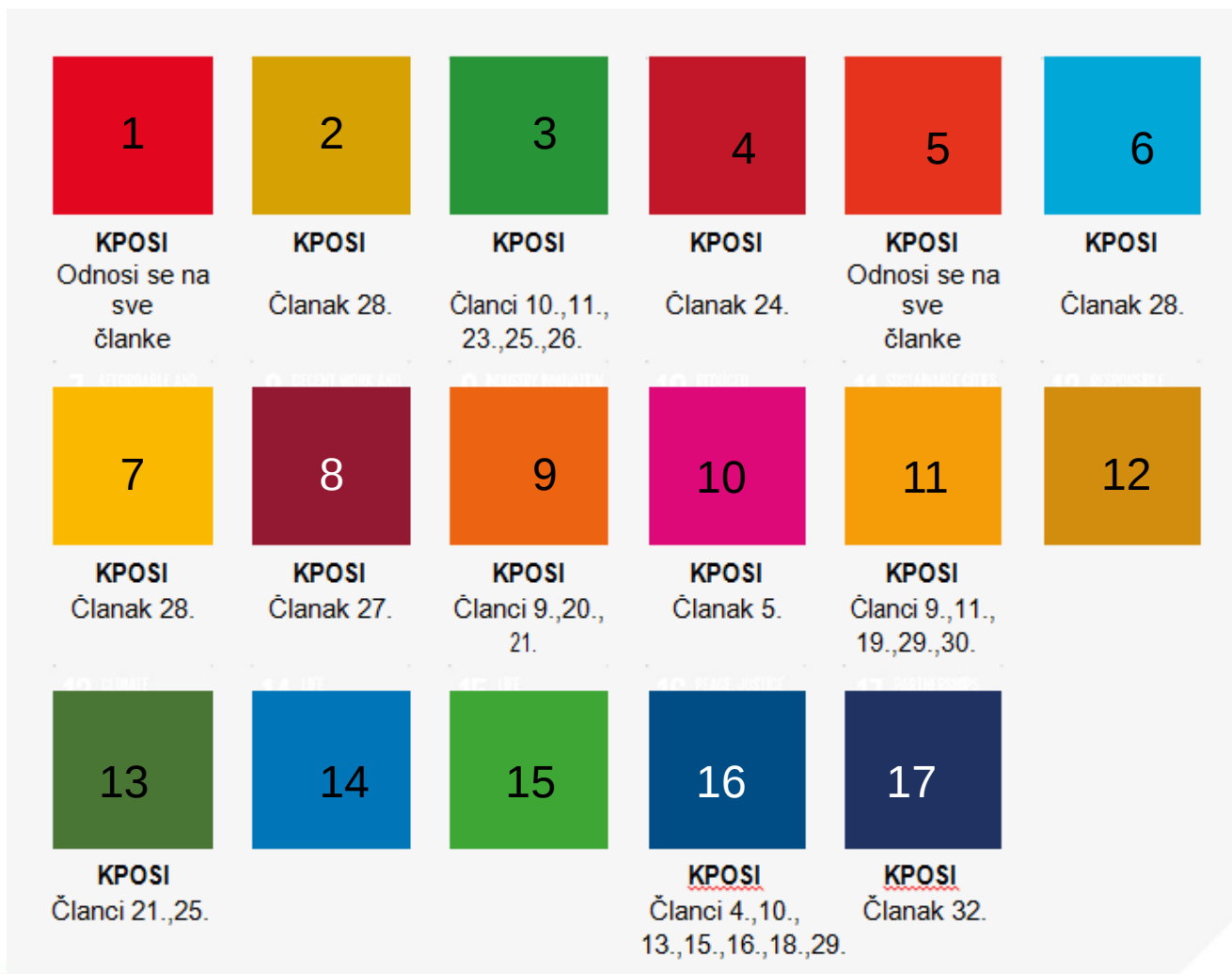
Napredak u ostvarenju milenijjskih razvojnih ciljeva nije se ujednačeno odvijao diljem svijeta i sva očekivanja nisu ostvarena. Geopolitičke promjene koje bilježimo u ovom tisućljeću dovele su do spoznaje kako bi današnjem trenutku više odgovarali univerzalni ciljevi koji traže integrirana rješenja, nego ciljevi usmjereni na rješavanje prioriternih problema u zemljama u razvoju. Stoga je novim Programom 2030. drukčije definiran koncept suradnja unutar međunarodne zajednice u pogledu globalne obveze stvaranja bolje budućnosti za ljude i planet, temeljem kojeg će svijet ići putem održivog razvoja. Dok su milenijjski razvojni ciljevi bili usmjereni na zemlje u razvoju, Program 2030. je globalni sporazum kojim se utvrđuje univerzalni, sveobuhvatni program djelovanja za sve zemlje uključujući nacionalne politike.

Ciljevi održivog razvoja

Izvor: UNDP Hrvatska

- Slika 1 - veza između Ciljeva održivog razvoja (COR) i Konvencije o pravima osoba s invaliditetom (KPOSI):

- Agenda 2030 predstavlja ambicioznu viziju originalne Milenijske razvojne ciljeve. U središtu se nalazi skup od 17 ciljeva s podciljevima djelovanja, dizajniranih u ideji okončanja siromaštva, zaštite planeta i osiguranja globalnog prosperiteta. U znak priznanja značajnih nejednakosti koje postoje između i unutar zajednice, mnogo veći naglasak stavlja se na promicanje ostvarivanja ljudskih prava; na osnaživanje ranjivih, te na stvaranje društava koja su pravedna, tolerantna i pristupačna svima. Invaliditet je prepoznat kao važan identifikator u okviru indikatora, stoga postoji nekoliko ciljeva i pokazatelja koji zahtijevaju raspodjelu i obradu podataka upravo temeljem kriterija invaliditeta.

- COR su jedinstvena prilika za ujedinjenje organizacija osoba s invaliditetom oko programa jednakosti i inkluzije. Činjenica da sve vlade moraju uključiti COR u svoje nacionalne razvojne planove i proračune. Mogućnost razmjene izazova i znanja tijekom međunarodnih skupova, za organizacije osoba s invaliditetom znači mogućnost utjecaja na nacionalnoj razini, kao i temelje daljnjeg napretka na međunarodnoj razini.
- Drugi važan aspekt COR je bliski sklada sa KPOSI. Postoji značajno preklapanje među odredbama KPOSI i COR, sa samo tri COR koji nemaju direktne veze s člancima KPOSI. U tom smislu, COR treba smatrati vrlo korisnim alatom provedbe KPOSI.
- Agenda 2030, novom dimenzijom predanosti promicanju angažmana vlade i građana, organizacijama osoba s invaliditetom pruža priliku za aktivno djelovanje na nacionalne i međunarodne razvojne programe, planove i proračune.

- S obzirom na primarni fokus COR na uklanjanje nejednakosti i diskriminacije, te osnaživanje najranjivijih, bit će potrebni novi načini prenošenja glasa marginalnih skupina, uz promicanje modela prikupljanja podataka poput onog Washingtonske grupe o statistici invaliditeta. Organizacije osoba s invaliditetom trebaju biti uključene u razvoj i primjenu ovih metodologija i upustiti se u raspravu sa širokim rasponom različitih dionika civilnog društva u javnom i privatnom sektoru. To označava kako organizacije osoba s invaliditetom trebaju djelovati na osiguranje zastupljenosti u širokoj masi, na međunarodnoj razini i u različitim sektorima.
- Agenda 2030 govori i o učenju i razmjeni, poticanju nacionalnih vlada na razmatranje bitnosti u promicanju pravednog i održivog razvoja, uz istraživanje njegovih izazova. Isto vrijedi i za civilno društvo, stoga će organizacije osoba s invaliditetom imati vrlo značajnu ulogu u podizanju svijesti oko inkluzivnog razvoja u svom članstvu i široj zajednici u kojoj djeluju. Bit će potrebna pravovremena izgradnja kapaciteta organizacija osoba s invaliditetom, u nacionalnom i međunarodnom kontekstu, uz neophodnost prikupljanja i podjele informacija, alata i znanja.

- U Europi i svijetu, KPOSI je pokretu osoba s invaliditetom dao snažan pravni okvir za zalaganje za prava osoba s invaliditetom. U stvari, 33 temeljna članka KPOSI, koji pokrivaju sva područja života, moraju se provoditi i nadzirati. EU i njezine države članice imaju zakonsku obvezu pridržavati ih se. Agenda 2030 za održivi razvoj, uključujući i 17 Ciljeva održivog razvoja daje politički zamah za pospješivanje realizacije KPOSI. U stvari, postoji značajno preklapanje između članaka KPOSI i COR s obzirom da je Agenda 2030 za održivi razvoj bila stvorena na postojećim međunarodnim i nacionalnim obvezama, kao što to predstavlja KPOSI.

- KPOSI je pravno obvezujući dokument, dok su Agenda 2030 za održivi razvoj i COR politička vizija za bolji svijet koji se želi stvoriti do 2030. Oboje jasno uključuju osobe s invaliditetom (vidi 3. poglavlje) i mogu se koristiti kao zagovaračka platforma privlačeći pažnju donositelja odluka za stvaranje inkluzivnih programa i politika. Slika 1 prikazuje kako postoje samo četiri COR koja nemaju direktne veze s člancima KPOSI. Povrh spomenutog, Agenda 2030 obvezuje, u istom duhu kao i KPOSI, osnaživanje ranjivih skupina, uključujući i osobe s invaliditetom, kao i promicanje univerzalnog poštivanja ljudskih prava, jednakosti i nediskriminacije.

- **Primjer 1:** Agenda 2030 naglašava potrebu zasebne baze podataka o osobama s invaliditetom kao dio nacionalnog sustava praćenja COR. Na taj način se čini jasna referenca na članak 31. KPOSI koji nalaže prikupljanje „... potrebnih informacija, uključujući statističke i istraživačke podatke ...“, koji su „... razvrstani na odgovarajući način ...“, kao dio vladinih mehanizama za praćenje primjene KPOSI.

- **RH i održivi razvoj.** Republika Hrvatska je podržala Agendu 21 i Plan djelovanja koji su usvojeni 1992. na Konferenciji UN-a o okolišu i razvoju, te preuzela obveze koje proizlaze iz Milenijske deklaracije i Milenijske razvojne ciljeve usvojene na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda 2000. Republika Hrvatska sudjelovala je i na Konferenciji UN-a o održivom razvoju 2012. godine i podržala je zaključni dokument Konferencije „Budućnost kakvu želimo“.
- Jedan od prvih dokumenata koje je donio Hrvatski sabor, u kojem se spominje važnost održivog razvoja, jest Deklaracija o zaštiti okoliša Republike Hrvatske, koja je usvojena 1992. godine.
- Uvažavajući postojeće stanje te preuzete međunarodne obveze, a na temelju Zakona o zaštiti okoliša, donesena je 2009. godine Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske kao ključni dokument kojim se usmjerava gospodarski i socijalni razvoj te zaštita okoliša prema održivom razvoju Hrvatske.

- Odlukom Vlade Republike Hrvatske donesenom 18. siječnja 2018., osnovano je **Nacionalno vijeće za održivi razvoj** na čijem je čelu predsjednik Vlade Republike Hrvatske, a članovi čelnici tijela državne uprave resorno nadležnih ministarstava i ureda VRH.
- Temeljna zadaća Vijeća je Vladi Republike Hrvatske predložiti mjere i aktivnosti, prioritete, obveznike, dinamiku i sredstva potrebna za provedbu prvih 16 (od ukupno 17) ciljeva Agende 2030 te pratiti, analizirati i koordinirati njihovu provedbu. Stručne i administrativne poslove za Vijeće obavlja Ministarstvo vanjskih i europskih poslova.
- **Dobrovoljni nacionalni pregled o provedbi ciljeva održivog razvoja Republike Hrvatske**
- Republika Hrvatska predstavila je svoj prvi [Dobrovoljni nacionalni pregled o provedbi ciljeva održivog razvoja u srpnju 2019. godine u New Yorku](#), na zasjedanju Političkog foruma na visokoj razini.

- Predstavljanje prvog Dobrovoljnog nacionalnog pregleda za Hrvatsku je bila prigoda za vrednovanje dosadašnjih postignuća u ispunjavanju ciljeva održivog razvoja. Izrada pregleda provedena je usporedno s izradom Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine, kao temelja za provedbu UN-ove Agende 2030 u Republici Hrvatskoj.
- Dobrovoljni nacionalni pregled postignuća u provedbi ciljeva održivog razvoja izradila je Vlada Republike Hrvatske temeljem doprinosa svih tijela državne uprave čiji su čelnici članovi Nacionalnog vijeća za održivi razvoj. U njegovu izradu bili su uključeni i predstavnici poslovne zajednice, čiji su primjeri dobre poslovne prakse objedinjeni od strane Hrvatske gospodarske komore, kao i predstavnici civilnog društva i ostalih nevladinih udruga.

- Dobrovoljni nacionalni pregled (DNP) iz perspektive inkluzije invaliditeta
- Iako je ovaj proces očito još uvijek novost, neformalni pregled provedbe COR od strane EDF na Političkom forumu o održivom razvoju na visokoj razini 2016. otkrio je kako su se države članice EU, po pitanju invaliditeta, dosad poglavito usredotočile na Ciljeve 8 i 10. Niz je akcija poduzetih radi ostvarivanja cilja 8 (dostojanstven rad i gospodarski rast) u pogledu poboljšanja sudjelovanja osoba s invaliditetom na tržištu rada, te na cilj 10 (smanjenje nejednakosti) na poboljšanje socijalne, gospodarske i političke uključenosti osoba s invaliditetom.

- Suprotno tome, DNP ne sadrži reference na Cilj 11 (održivi gradovi i općine) i ne uključuju mjere vezane za cilj 4 (kvalitetno obrazovanje) u vidu poteza za izgradnju i modernizaciju obrazovnih sadržaja na način da su inkluzivni za djecu, osobe obaju spolova, te osobe s invaliditetom. Također, zemlje EU još nisu pružile stratifikaciju podataka po kriteriju invaliditeta u svrhu praćenja provedbe COR.
- Izvješća o provedenim mjerama specifične zaštite osoba s invaliditetom uvelike se odnose na nacionalne mjere. Znatno manje pažnje posvećeno je ovom pitanju u sferi međunarodne suradnje. Ipak, neke dobre prakse su u nastanku; plan međunarodne suradnje usvojen od strane njemačke vlade potiče stručno osposobljavanje i osnivanje sustava ustanova za zapošljavanje u državama u razvoju. Na taj način doprinosi se olakšavanju pristupa tržištu rada osobama s invaliditetom. Štoviše, u nekim izvješćima iz 2017. (osobito Belgije i Nizozemske) spomenute su obveze na osiguravanje posvećivanja problemu nejednakosti u međunarodnim razvojnim programima.

- Što se predstojećih izazova tiče, teškoće predstavljaju što su COR još uvijek novina koja okuplja različite dionike. Neriješenim ostaje nedostatak svijesti i razumijevanja veze KPOSI i COR, preko sektora osoba s invaliditetom, do razine politika. To označava kako daljnji naponi trebaju biti uloženi u izgradnju kapaciteta. **S obzirom na općenito niske ljudske i financijske kapacitete organizacija osoba s invaliditetom diljem svijeta, posebno je značajno daljnje ulaganje u njihov razvoj što je snažno podržano i Općim komentarom broj 7 Odbora UN za prava osoba s invaliditetom na članke 4.3 i 33.3 Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.**

“U Razvojnem programu UN-a, organizaciji kojoj sam na čelu, mi smo apsolutno predani da odigramo našu ulogu. Odražavajući to, naš novi Strateški Plan nas obvezuje da ćemo osigurati da invaliditet bude dublje ugrađen u cijelom našem radu.

U okviru Plana posvećen sam osigurati da će UNDP u ovom pogledu postići opipljiv napredak. U UNDP-u čvrsto vjerujemo da se pitanju invaliditeta za postizanje napretka ne može pristupiti kao samostalnom pitanju, već ga treba promovirati u svim politikama i programima. ”

Achim Steiner, administrator UNDP-a

Hvala na pažnji!